

Dobberen of deinen

Paul Krugman en Reinhart & Rogoff zijn elkaar met inhoudelijke – en met persoonlijke – beledigingen aan het bestoken. Wat dat betreft is het wel verfrissend om te zien dat wat er soms onder Nederlandse economen gebeurt niet uitzonderlijk is. Ronduit hoopvol wordt het wanneer we de inhoud van de Nederlandse debatten over bezuinigen versus stimuleren vergelijken met wat er sinds vorige week gaande is tussen deze drie grootse Amerikaanse economen. Het issue bij de drie Amerikanen is of het werkdocument van 2010 van Reinhart en Rogoff waarin zij claimen dat het overheidsschuldniveau van landen een drempelwaarde heeft die bij overschrijding tot een

val in bbp-groei leidt, te veel beleidsinvloed heeft gehad. Nee, zeggen Reinhart en Rogoff, want hun finale versie van 2012 nuanceert deze uitkomsten. Maar volgens Krugman is er geen sprake van een drempelwaarde maar slechts van een negatief lineair verband tussen schuldniveau en bbp-groei. In bijvoorbeeld de Verenigde Staten, waar het schuldniveau rond de negentig procent hangt, is het van groot belang of het gaat om een drempelwaarde of slechts een datapunt in een lineair verband. Het bepaalt het antwoord op de vraag of de overheidsschuld koste wat kost beneden de 90 procent moet blijven. Inmiddels zijn er een handjevol econometristen op de wagen gesprongen die de data hebben heronderzocht. Inderdaad laten die vrijwel allemaal zien dat er ofwel geen drempelwaarde is ofwel allerlei mogelijke drempelwaarden. Tja, zeggen Reinhart en Rogoff, maar je ziet dat landen wel van deze grens van negentig procent vandaan blijven, dat zullen ze toch niet voor niets doen. Me dunkt, ze luisteren natuurlijk wel naar de waarschuwingen die uit dat 2010 paper van Reinhart en Rogoff kwamen. Eén–nul voor Krugman dus.

In Nederland ligt de discussie ook niet stil, maar deze staat veel dichterbij de wereld en wordt vanuit meer invalshoeken gevoerd. Een nadeel van deze veelzijdigheid is dat er ook makkelijker om elkaar heen wordt gepraat, waardoor de toehoorder het gevoel krijgt dat voor- en tegenstanders niet echt de degen kruisen. Tijd voor een debat dus. Als Paul Krugman over een paar weken naar Nederland komt om het debat aan te gaan met onze Nederlandse economen over wat het beste overheidsbeleid is op dit moment, zullen we eerst duidelijk moeten hebben waar we op dit moment staan. Dit om te voorkomen dat zo'n debat blijft hangen in allerlei alge-

SANDRA PHILIPPEN

Hoofredacteur ESB
s.philippen@sdu.nl

meenheden over de effecten van fiscale aanpassingen. Nederland heeft naar verwachting eind van het jaar ruim 73 procent van zijn bbp aan overheidsschuld en een begrotingstekort van ruim drie procent over dit jaar. Om te kunnen bepalen of fiscale maatregelen groei bevorderen of juist remmen, is meer informatie nodig dan het schuldniveau bij aanvang. Ook de structuur en instituties van de arbeidsmarkt, de samenstelling en de omvang van de aanpassing zijn alle van invloed op het effect van fiscale aanpassingen. Je zou kunnen zeggen dat Nederland, als een van de landen in Europa met een relatief lage overheidsschuld en tekort, weinig groei-bevorderende effecten hoeft te verwachten van bezuinigingsbeleid.

Er is immers geen totaal uit de hand gelopen overheidsbegroting die je daarmee indamt waardoor rust en vertrouwen op financiële markten wordt bevorderd. Ondertussen loopt de werkloosheid tot onrustbarende hoogte op en is er vraaguitval door op de rem trappende consumenten, bedrijven en verstrekkers van kredieten. Moeten we niet toch aan grote bestedingsimpulsen gaan denken?

Het kabinet lijkt nog steeds overtuigd van het op orde brengen van de begroting. Mogelijk met het oog op de groeiempende effecten van een te hoog schuldniveau op de lange termijn, welk niveau dit ook moge zijn. Of vanuit electoraal oogpunt, want zij die de begroting op orde brengen, hebben historisch gezien grotere kansen op herverkiezing. Of vanuit de overtuiging van een lage multiplier, waardoor bezuinigen minder schade toebrengt, maar stimuleren ook weinig groei teweeg brengt? Zou de VVD eindelijk haar kans schoon zien om stevig in het overheidsvlees te snijden, iets wat tot nu toe nog vrijwel geen kabinet is gelukt?

Nederland is een kleine open economie met spelers die grote jongens zijn op het wereldtoneel. Multinationals draaien op wereldwijde afzetmarkten. Banken in hun kielzog zijn volledig vervlochten met de internationale kapitaalmarkten. En pensioenspaargelden die wereldwijd uitstaan om te renderen voor ons kapitaaldekkingstelsel. Nederland dobert niet alleen mee op de golven van de wereldeconomie, het land is als een veer die aan beide kanten van de cyclus nog verder uitschiet. Wel hebben we onze automatische begrotingsstabilisatoren al aan staan omdat uitkeringen oplopen en belastinginkomsten afnemen. De vraag is of we grootschalig ingrijpen om verder te stabiliseren of dat we het uitzitten om straks weer voluit omhoog te schieten. Wie zal het zeggen?